

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

21 iunie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir

Judecători – Cobzac Elena, Toma Nadejda, Țurcan Anatolie, Plămădeală Ghenadie

Judecând, fără citarea părților, recursul ordinar, declarat de către avocatul Filip Igor în numele inculpatului Clineu Gheorghe, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 februarie 2022, în cauza penală privindu-l pe

Clineu Gheorghe Xxxxx, născut la xxxxx, originar și locuitor al satului Xxxxx, raionul Xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

1. Prima instanță: 20.12.2018-20.12.2019;

2. Instanța de apel: 20.04.2021-02.02.2022;

3. Instanța de recurs: 12.05.2022-21.06.2022.

Asupra recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași din 20 decembrie 2019, Clineu Gheorghe a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.168 alin.(2) lit. a) Cod Penal la 6 (șase) ani închisoare, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de drepturi de a angaja persoane pe un termen de 5 ani.

1.2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a constatat că, Clineu Gheorghe, având scopul obținerii muncii forțate de la alte persoane, angajându-i pe cet. Druță Nicolae și Ciobanu Ion în calitate de ciobani la stâna ce-i aparține, situată în apropierea s. Țibirica, r-1 Călărași, începând cu data de 01.03.2017, promițându-le câte un salariu de 2000 lei, prin înșelăciune a obținut de la ei munca împotriva voinței lor, refuzându-le în achitarea integrală a salariilor și i-a impus prin aplicarea violenței fizice și psihice să lucreze în continuare la stână.

Tot el, cu același scop, angajând-o pe Ciobanu Ioana în calitate de strungar la stâna ce-i aparține situată în apropierea s.Țibirica, r-1 Călărași, în perioada începând cu luna mai 2017 până la 03.07.2017, promițându-i un salariu de 2000 lei, prin înșelăciune a obținut de la ea munca împotriva voinței ei, refuzându-i în achitarea

integrală a salariului și a impus-o prin aplicarea violenței psihice să lucreze în continuare la stână.

2. Sentința menționată a fost atacată cu *apel*, de către inculpatul Clineu Gheorghe prin care a solicitat casarea sentinței cu achitarea sa învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art.168 alin.(2) lit.a) Cod penal.

2.1 În motivarea cerințelor sale inculpatul a invocat:

- acțiunile incriminate nu se înscriu în latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art.168 Cod penal și anume nici una din părțile vătămate nu declară că a fost impusă la muncă, nu a fost amenințată sau supusă unei violențe. Astfel, fapta nu întrunește elementele, constitutive ale infracțiunii, ori pentru a incrimina în prevederile art.168 Cod penal în acțiunile inculpatului este nevoie de elementul esențial - forțarea persoanei la muncă - ori de către instanță a fost stabilit cu certitudine că inculpatul le-a propus să fie angajați în câmpul muncii la stâna care o deține, unde au și activat din dorință proprie, soția inculpatului gătea masa pentru ei ca angajați, aveau condiții de trai comune cu familia inculpatului. Părțile vătămate au indicat cert că au nevoie de bani pentru a schimba acoperișul pe casa de locuit, fapt la care au rugat să fie achitați la sfârșit de an ca să nu cheltuie din banii acumulați. Despre aceste fapte au cunoscut un cerc larg de persoane inclusiv și primarul satului Țibirica;

- însă-și părțile vătămate indică că nu au fost forțate la muncă, se aflau în condiții umane de trai, veneau acasă când doreau, se deplasau liber, nu au fost supuse agresiunii, și/sau violenței. Recunosc faptul că consumă băuturi alcoolice, au la întreținere trei copii, care datorită consumului de alcool din partea părinților au fost plasați în îngrijirea asistentului social, aveau condiții de trai indecente și din acest considerent au rugat ca banii câștigați de ei să fie acumulați pentru reconstrucția casei sau procurării unei noi case;

- probele administrate de apărare în faza urmăririi penale nici nu au fost anexate la materialele cauzei, și anume - înscrierile video unde părțile vătămate au recunoscut că cele formulate în „presupusele plângeri” au fost formulate pe deal de către polițistul Lipcan Andrei, care a scris totul și „i-a impus să semneze și să zică că lucrurile stau anume așa cum a scris el” - fapt ce atestă o fabricare a dosarului din partea ofițerului de urmărire penală Lipcan Andrei. Părțile vătămate au declarat că nu au avut nici o intenție să se ducă la poliție, să scrie vreo plângere, ei „s-au trezit” cu un polițist pe deal care le-a zis să se semneze în niște documente pe care acestea nici nu le-au citit. Din start ei au declarat că nu au fost supuși la nici o tortură, violență etc - ei mâncau împreună cu familia inculpatului ceea ce gătea soția dlui Clineu Gheorghe, se duceau seara acasă când aveau nevoie, erau ajutați în diferite probleme cu copiii etc - astfel nici nu erau relații ostile sau vreo careva neînțelegere cu inculpatul. Mai mult, ei s-au adresat la Primar pentru ajutor ca să le ajute să repare casa, pentru că acoperișul era în stare dezastruoasă, iar în urma înțelegerii cu Primarul și cu inculpatul acestea au solicitat să fie acumulați banii pe care-i vor câștiga și cu ajutorul primit de la Primărie să le fie reparat acoperișul sau să le cumpere o altă casă. Aceste circumstanțe precum și declarațiile primarului în

prezența și cu participarea căruia a avut loc înțelegerea dată au fost total excluse din materialele cauzei - fapt ce schimbă esențial natura raporturilor juridice;

- mai mult, acest comportament al polițistului Lipcan Andrei este o răzbunare directă a acestuia față de inculpat motivată printr-un conflict din 2012 când Lipcan Andrei în calitate de polițist a ridicat o motocicletă de la fiul inculpatului Cincu Spiridon de marca Kawasaki de o valoare de 10.000 euro și care în circumstanțe necunoscute până azi „a dispărut” familiei Cincu fiindu-i pricinuită o pagubă materială considerabilă. Cincu Gheorghe în 2012 a formulat o plângere contra acțiunilor lui Lipcan Andrei de a fi atras la răspundere pentru exces de putere și pagube materiale, dar cu „părere de rău” până la moment nu avem lumină în acest caz;

- Lipcan Andrei nu o singură dată l-a amenințat direct pe Cincu Gheorghe „că-l va închide” - fapt ce s-a materializat în dosarul dat. Drept răzbunare Lipcan Andrei s-a prezentat pe câmp și a impus ciobanii să scrie plângeri că sânt forțați să muncească de către Cincu Gheorghe - fapte confirmate de către părțile vătămate însăși și de către martorii apărării și prin fabricare probelor pe dosar - și anume a procesului-verbal de examinare la fața locului, unde se pretinde că ciobanii dormeau într-un autobus improvizat fără ca acesta să fie conectat la energie electrică - realitatea fiind altfel - părțile vătămate se duceau seara acasă, iar autobusul despre care de spune în procesul-verbal că era loc de trai - este o interpretare samavolnică a lui Lipcan Andrei.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 februarie 2022 a fost respins ca nefondat apelul declarat de inculpatul Cincu Gheorghe și menținută fără modificări, sentința.

3.1. În motivarea soluției adoptate instanța de apel, analizând în ansamblu probele cauzei penale date prin prisma art.101 Cod procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării lor, a concluzionat despre existența în acțiunile inculpatului Cincu Gheorghe a indicilor infracțiunii prevăzute de art.168 alin.(2) lit.a) Cod penal, *adică obținerea muncii de la o persoană împotriva voinței ei, prin constrângere și înșelăciune, dacă această acțiune nu întrunește elementele traficului de ființe umane sau ale traficului de copii săvârșită asupra mai multor persoane.*

Necâtând la faptul inculpatul nu a recunoscut faptele imputate, vinovăția acestuia în comiterea infracțiunii, instanța de apel a constatat că se dovedește prin ansamblul probator acumulat, anume prin declarațiile părților vătămate Druță Nicolae, Ciobanu Ioana, Ciobanu Ion, martorii Popovici Gheorghe, Prascurov Iacob, Salcuțan Vasile, Salinschi Afanasie; procesul verbal de confruntare dintre bănuitul Cincu Gheorghe și partea vătămată Druță Nicolae din 19.02.2018 (f.d.104-106); - recipisa precum că la 09.08.2017, Cincu Gheorghe i-a achitat 7039 lei lui Druță Nicolae (f.d.44); - recipisa precum că la 09.08.2017, Cincu Gheorghe i-a achitat 3304 lei cet.Ciobanu Ioana (f.d.45); - procesul verbal de cercetare la fața locului din 30 octombrie 2018 prin care s-a constatat că pe teritoriul GȚ„GH. Cincu” până în prezent este staționat un autobus defectat cu o ușă pe scaunele căruia sunt improvizate două paturi cu saltea. La momentul cercetării ciobanii locuiesc într-o casă care este recent construită și lucrările de construcții nu sunt finisate (f.d.166-

167); - nota informativă despre beneficiarii Druță Nicolae, Ciobanu Ioana și Ciobanu Ion, serviciilor de asistență psihologică oferite de către colaboratorii centrului de Asistență și protecție a Victimelor ale traficului de ființe umane (f.d.81-82); - caracteristica cet.Druță Nicolae și Ciobanu Ioana care fac abuz de băuturi alcoolice, au trei copii minor la întreținere prin dispoziția șefului DSAPF din 10.05.2017 au fost plasați în Serviciul Asistență Parentală Profesionistă în familia asistentului parental profesionist Iurcu Aliona (f.d.30).

În cadrul cercetării judecătorești, instanța de apel a constatat cu certitudine că vina inculpatului Clineu Gheorghe în comiterea infracțiunii, prevăzute de art.168 alin.(2) lit.a), Cod penal se dovedește prin cumulul de probe administrate și nominalizate supra, și anume prin declarațiile părții vătămate, declarațiile martorilor și probele scrise cercetate din materialele dosarului penal, care coroborează între ele și demonstrează incontestabil vina inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate.

Raportând motivele invocate în cererea de apel la materialele cauzei penale, instanța de apel a conchis că argumentele invocate de către apelant la caz nu își găsesc confirmare în starea de fapt a prezentei cauze penale, motiv pentru care a reținut că, în cadrul ședinței de judecată au fost prezentate suficiente probe pertinente, concludente, veridice și utile, care demonstrează pe deplin vinovăția inculpatului Clineu Gheorghe în comiterea infracțiunii prevăzute de art.168 alin.(2) lit.a) Cod penal.

Instanța de apel a reținut că, din probele cercetate în ședința de judecată rezultă cu certitudine că, Clineu Gheorghe Xxxxx, prin înșelăciune a obținut de la părțile vătămate, Druță Nicolae, Ciobanu Ioana și Ciobanu Ion muncă împotriva voinței lor, fapt confirmat în ședința de judecată prin declarațiile părților vătămate, care au menționat că inculpatul le-a promis că le va achita lunar salariul convenit la angajare, după care a refuzat achitarea salariului invocând faptul că, le va ajuta să repare acoperișul casei lor care era în stare avariata, ori chiar le va cumpăra o altă casă. De asemenea din declarațiile părților vătămate rezultă că acestea la indicația inculpatului mai efectuau la stâna și alte munci, de care nu se angajase să le facă, și pentru care nu erau remunerați.

Astfel, instanța de apel a apreciat poziția de nerecunoaștere a vinovăției de către inculpatul Clineu Gheorghe drept o poziție de apărare a acesteia luată cu scopul de a evita răspunderea penală pentru fapta comisă. Instanța a reținut că, deși inculpatul Clineu Gheorghe neagă faptul că i-ar fi forțat pe părțile vătămate Ciobanu Ion, Ciobanu Ioana și Druță Nicolae, să muncească la stâna, acesta a beneficiat și a obținut servicii de la ultimii, prin înșelăciune, promițându-le un salariu lunar, care nu le-a fost achitat.

Totodată, potrivit notei informative întocmită de psihologul din cadrul Centrului de Asistență și Protecția victimelor ale traficului de ființe umane, Ciobanu Ioana, Druță Nicolae și Ciobanu Ion au beneficiat de asistență psihologică, în cadrul căreia părțile vătămate au menționat că asupra lor a fost aplicată violența, manifestată prin numirea cu cuvinte necenzurate, umilință, înjosire, uneori fiind și loviți, fapt confirmat în ședința de judecată și de către psihologul Moraru-Chilimar Rodica, care a menționat că în cadrul evaluării psihologice beneficiarii erau

nemulțumiți de faptul că stăpânul la care lucrau îi impunea să îndeplinească mai multe atribuții și sarcini, decât înțelegerea inițială, la fel ca nu li se achita bani, cu mențiunea că le va fi efectuată reparația acoperișului.

Prin urmare, analizând probele cercetate în ședința de judecată și apreciindu-le din punct de vedere al coroborării lor cu celelalte probe, analizate, instanța de apel a reținut aprecierea primei instanțe, precum că acestea demonstrează cu certitudine vina inculpatului Clincu Gheorghe în comiterea infracțiunii imputate și care combat argumentele declarate de către inculpat ce nu corespund adevărului, depuse în încercarea de a se eschiva de la răspunderea penală și se combat prin probele analizate și apreciate mai sus, prin prisma prevederilor art.101 Cod de procedură penală.

Referitor la solicitarea părții apărării în cererea de apel de achitare a inculpatului, se constată că acest temei nu și-a găsit confirmarea la judecarea cauzei, lipsind temeiuri de achitare a inculpatului Clincu Gheorghe. Or, instanța de apel a reținut că, declarațiile inculpatului Clincu Gheorghe privind nevinovăția sa se combat prin totalitatea de probe pertinente, concludente, utile și veridice cercetate în ședința de judecată și anume prin declarațiile părților vătămate Ciobanu Ioana, Ciobanu Ion, Druță Nicolae, declarațiile martorilor, cât și a probelor scrise cercetate în ședința de judecată care demonstrează cu desăvârșire vinovăția lui Clincu Gheorghe în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art.168 alin.(2) lit.a) Cod penal. De asemenea, instanța de apel a respins declarațiile inculpatului precum că acest dosar penal este o răzbunare a polițistului Lipcan Andrei cu care este în relații rele, or, aceste declarații sunt doar declarative și neprobante.

La caz, s-a demonstrat cu certitudine ca Clincu Gheorghe a comis infracțiunea de muncă forțată și a prejudiciat relațiile sociale cu privire la libertatea muncii, care sunt protejate de către stat ca valoare constituțională, fundamentală utilizând înșelăciunea în calitate de metodă de mobilizare și utilizare a forței de muncă în interesele sale materiale personale.

La numirea pedepsei inculpatului instanța de apel a constatat că, instanța de fond a luat în considerație limitele pedepsei prevăzute de lege pentru fapta săvârșită, dar și criteriile de individualizare a pedepsei, prevăzute de art. art. 7, 75 Cod penal, și anume, de gradul de pericol social al faptei săvârșite, de împrejurările în care a fost comisă fapta, de scopul urmărit de inculpat, de persoana acestuia, de circumstanțele cauzei care atenuează sau agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, dar și circumstanțele lor personale.

Astfel, la stabilirea categoriei și termenului pedepsei inculpatului Clincu Gheorghe, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite cu intenție fiind din categoria celor grave, că inculpatul nu a recunoscut vinovăția, la locul de trai se caracterizează pozitiv, la evidența medicului narcolog și psihiatru nu se află, are un copil minor la întreținere, este încadrat în câmpul muncii. Circumstanțe care ar atenua sau agrava răspunderea penală instanța nu a stabilit.

Astfel, reieșind din personalitatea inculpatului, luând în considerare circumstanțele cauzei, instanța de apel a reținut că scopul de corectare și reeducare

a inculpatului Clincu Gheorghe, v-a fi pe deplin atins, doar prin menținerea pedepsei sub formă de închisoare pe un termen de 6 (șase) ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de drepturi de a angaja persoane pe un termen de 5 ani.

Generalizând aspectele invocate, instanța de apel a ajuns la concluzia că instanța de fond a apreciat corespunzător probele, a stabilit o pedeapsă legală și întemeiată, proporțională faptelor comise, sentința fiind legală și întemeiată, iar apelul este nefondat și pasibil de a fi respins.

4. Decizia instanței de apel a fost atacată, cu recurs ordinar de către avocatul Filip Igor în numele inculpatului Clincu Gheorghe care indicând temeiurile prevăzute la art. 427 alin.(1) pct.6), 8), 12) și 16) Cod de procedură penală, solicită admiterea recursului, casarea deciziei cu achitarea lui Clincu Gheorghe.

4.1 În motivarea recursului apărarea indică:

- atât în apel cât și în motivele suplimentare ale apelului circumstanțele esențiale ale cauzei au fost total neglijate și asupra cărora instanța de apel nu s-a expus interpretând eronat declarațiile părților vătămate precum și a martorilor care indică direct asupra altor circumstanțe decât cele stabilite de către colegiu;

- instanța de fond și cea de apel au constatat din declarațiile părților vătămate că Clincu Gh. „i-a rugat” pe Druță Nicolae, Ciobanu Ion și Ciobanu Ioana - fapte ce nu corespund realității și sânt combătute de declarațiile însăși a părților vătămate a primarului satului Prascurov Iacob;

- Primarul în declarațiile sale indică că el personal s-a adresat către inculpatul Clincu Gh. în vederea angajării în câmpul muncii a părților vătămate pentru integrarea socială și încadrarea în câmpul muncii a acestora pentru ca să poată să-și restabilească familia și să-și creeze condiții minime de trai pentru copii minori - circumstanță care indică direct asupra faptului că inculpatul Clincu Gh. nu a manifestat intenția angajării la muncă a părților vătămate ci a angajat la rugămintea dlui Primar și a părților vătămate - și nici avut intenția de a obține ilegal muncă de la persoanele date contrar voinței lor și nici nu a manifestat-o în vreun mod deoarece voința de a se încadra în câmpul muncii a fost manifestată de însăși părțile vătămate pentru a obține bani pentru reparația casei - fapte confirmate și prin declarațiile primarului, martorilor și însăși a părților vătămate;

- circumstanță esențială - **intenția** - a fost interpretată eronat de către colegiu fiindu-i dată o apreciere juridică greșită fiind presupusă ca fiind manifestată neavând nici un suport juridic - motiv pentru care concluziile instanței de fond și celei de apel nu coincid cu materialele cauzei deoarece latura obiectivă a infracțiunii date art.168 Cod penal indică drept element esențial intenția directă - fapt care din partea inculpatului Clincu Gh. nu a fost nicicum manifestată și nu este probată - și nici nu poate fi - de către materialele cauzei;

- a fost respins demersul avocatului privind audierea suplimentară a părților vătămate, martorilor precum și de administrare a probelor suplimentare - fapte care au lezat în mod direct dreptul inculpatului la apărare deoarece potrivit înregistrării video se atestă că, partea vătămată Ciobanu Ioana recunoaște că, a fost constrânsă de polițistul Lipcan Andrei să declare că a fost supusă maltratării că faptele descrise

în procesul-verbal de audiere a el nu au fost spuse de ea, totul a scris polițistul Andrei pe deal când a găsit-o, ea personal nu a fost la poliție după cum scrie în procesul-verbal. Aceste circumstanțe indica asupra instrumentării ilegale a cazului, falsificării proceselor-verbale de audiere și comiterii abuzurilor din partea organelor de anchetă;

- de către instanța de apel nu a fost apreciată circumstanța pe care se bazează apelul și anume - conflictul între ofițerul de investigație Lipcan Andrei - stabilit prin încheierea judecătorei Strășeni, sediul Călărași circumstanță care arată direct asupra motivelor din partea organelor de anchetă de a-i fabrica inculpatului un dosar penal - circumstanță care schimbă esențial natura și faptul învinuirilor. Mai mult, după instrumentarea dosarului față de inculpatul Cincu Gh. ofițerul de investigație Lipcan Andrei a fost eliberat din funcția deținută în urma cercetărilor de serviciu - fapte ce dovedesc cele afirmate în apel;

- materialele cauzei în acest sens indică direct că părțile vătămate nu au fost supuse lipsurilor și/sau maltratărilor - acest fapt fiind doar o presupunere a organelor de anchetă o, potrivit procesului-verbal de cercetare la fața locului din 30.10.2018 se constată că părțile vătămate locuiesc în casă construită pentru angajați și însuși părțile vătămate indică direct că nu au locuit în acel autobus, deplasându-se acasă seara după muncă, luând masa împreună cu inculpatul și toți angajații;

- părțile vătămate au indicat direct precum că au fost angajate dând acordul la angajare în calitate de mulgător și îngrijitor de animale - cioban - obligații de muncă pe care aceștia le cunoșteau și le îndeplineau în schimbul unui salariu convenit între părți, iar în materialele cauzei sânt administrate în calitate de probe înscrisurile de ciornă prin care părțile vătămate sub semnătură indică că au primit salariul convenit parțial. În acest sens concluzia colegiului precum că inculpatul Cincu Gh. a obținut muncă prin înșelăciune nu corespunde probelor administrate de către organele de anchetă - deoarece colegiul retine că inculpatul nu a achitat deloc salariu părților vătămate în schimbul promisiunii de a le ajuta cu reparația acoperișului casei de locuit, ori partea vătămată Druță indică direct că inculpatul la solicitarea sa achita parțial salariu câte 200-300 lei în fiecare săptămână restul urmându-le a le achita la finele sezonului conform rugămintilor - iar în acest sens concluzia colegiului precum că inculpatul a obținut prin înșelăciune muncă din partea părților vătămate este lipsită total de suport probatoriu și combătută prin declarațiile însăși a părților vătămate;

- nota informativă a centrului de asistență psihologică (f.d.81, 82) unde specialistul face trimitere la faptul că părțile vătămate fiind supuse testelor psihologice nu indică la careva stări de depresie - starea de depresie din afirmațiile sale fiind cauzată din faptul că inculpatul nu le-a achitat integral salariul și nu că au fost supuse unor constrângeri - unicul deranj al părții vătămate fiind nu detașarea copiilor din familie ci ne-achitarea integrală a salariului. Mai mult, în cadrul ședinței de judecată fiind făcut demersul audierii specialistului dat cu scopul de a verifica dacă la emiterea unei atare concluzii a cunoscut despre circumstanțele consumului abuziv de băuturi alcoolice din partea părților vătămate și posibilei legături cauzale dintre acest fapt și starea depresivă, dintre faptul detașării copiilor și aceeași stare - deoarece aceste circumstanțe nu au fost cunoscute specialistului dat și nu se indică

în nota informativă nimic despre ele - acesta a fost refuzat astfel fiind apreciată această probă eronat.

5. La recursul ordinar declarat de către avocatul Filip Igor în numele inculpatului Clineu Gheorghe în conformitate cu prevederile art.431 alin.(1) pct.1¹ Cod procedură penală, procurorul a depus referință, care a pledat pentru inadmisibilitatea acestuia invocând că, instanța de apel just a constatat circumstanțele de drept și de fapt ale cauzei, vinovăția și calificarea acțiunilor inculpatului cu condamnarea acestuia în baza infracțiunii încriminate.

Indică acuzarea că, instanța de apel s-a pronunțat asupra tuturor motivelor apelantului, motivarea soluției corespunde dispozitivului hotărârii contestate.

6. *Judecând recursul ordinar declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră că acesta urmează a fi admis, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel în alt complet de judecată, din următoarele motive.*

Potrivit art.435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și să dispună rejudecarea cauzei de către aceeași instanță în alt complet de judecată, dacă constată că eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

Potrivit art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Potrivit alin.(1) art.414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost evaluate prin prisma cumulului de probe anexate și administrate la dosar, în conformitate cu art.101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual penal sau administrativ au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate supra, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Relevant este de specificat în acest context că, hotărârea instanței de apel, potrivit art.417 Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă, printre altele, și temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Deci, fiind investită cu o situație de fapt, instanța de apel, ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, urmează să expună în hotărârea adoptată situația de fapt reținută pe baza probatoriului administrat și să formuleze niște concluzii temeinice, cu suport probator, privitor la vinovăția inculpatului și încadrarea juridică a faptei săvârșite de către acesta sau nevinovăția acestuia și temeiul achitării, prevăzut de normele procesual penale.

Însă, contrar celor stipulate de legea procesual-penală, în cauza deferită judecării instanța de apel nu a exercitat în deplină măsură aceste atribuții legale reglementate exhaustiv de legislator.

Verificând criticile expuse în recursul declarat de către avocatul Filip Igor în numele inculpatului Clineu Gheorghe, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit constată, că acestea sânt întemeiate, și urmează a fi admise, cu dispunerea rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Din conținutul deciziei contestate se constată că, instanța de apel menținând sentința primei instanței, s-a pronunțat superficial asupra motivelor invocate în apelul inculpatului, nu a făcut o analiză motivată criticilor apelantului, nu a dat răspuns la principalul argument al apărării privind nevinovăția inculpatului Clineu Gheorghe în raport cu învinuirea indicată în rechizitoriu, a descris probele, fără a le aprecia conform art.101 Cod procedură penală, a admis o eroare gravă de fapt, prin stabilirea eronată a faptelor, prin neluarea în considerare a probelor și prin denaturarea conținutului acestora. Or, instanța de apel, având obligațiunea să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate și s-o desființeze, în cazurile prevăzute de lege, a mers pe ideea preconcepută a instanței de fond care a statuat asupra vinovăției inculpatului, limitându-se doar la o motivare generală, fiind una confuză, fără o argumentare concretă, soluție, care creează o situație de ambiguitate, contrar prevederilor art.8 al.3, art.384 al.3, art.389 al.2 Cod procedură penală, potrivit cărora sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivate, sentința de condamnare nu poate fi bazată pe presupuneri....., concluziile despre vinovăția persoanei de săvârșirea infracțiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri.

La caz se reține, că potrivit rechizitoriului Clineu Gheorghe este învinuit pentru faptul că, „...începând cu data de 01.03.2017, promițându-le câte un salariu de 2000 lei, prin înșelăciune a obținut de la ei munca împotriva voinței lor, refuzându-le în achitarea integrală a salariilor și i-a impus prin aplicarea violenței fizice și psihice să lucreze în continuare la stână....”.

Prima instanță constată fapta imputată lui Clineu Gheorghe prin rechizitoriu concluzionând despre existența în acțiunile acestuia a indicilor infracțiunii prevăzute de art.168 alin.(2) lit. a) Cod penal - *obținerea muncii de la o persoană împotriva voinței ei, prin constrângere și înșelăciune, dacă această acțiune nu întrunește elementele traficului de ființe umane sau ale traficului de copii săvârșita asupra mai multor persoane.*

Colegiul penal lărgit reține, că munca forțată (obligatorie) este reglementată de articolul nr.7 din Codul Muncii, de Convenția Internațională privind munca forțată sau obligatorie nr. 29/1930 și de Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale din 1950.

Articolul nr.7 din Codul Muncii menționează, în primul alineat, că munca forțată (obligatorie) este interzisă, după care, în alineatele următoare, termenul este definit ca „orice muncă sau serviciu impus unei persoane sub amenințare ori pentru care persoana nu și-a exprimat consimțământul acesteia”. Mai apoi, același articol menționează situațiile care nu sunt considerate muncă forțată sau obligatorie. Convenția Internațională privind munca forțată sau obligatorie întărește și completează cazurile care nu sunt considerate muncă forțată sau obligatorie.

Articolul 7¹ din Codul muncii statuează interzicerea muncii nedeclarate, prin care se înțelege orice muncă prestată de o persoană fizică pentru și sub autoritatea unui angajator fără a fi respectate prevederile prezentului cod referitoare la încheierea contractului individual de muncă.

Legislația Republicii Moldova reglementează încălcările din domeniul raporturilor de muncă, securității și sănătății în muncă, care cad sub incidența Codului contravențional (art.54/2.-57), totodată stabilește acțiunile care cad sub incidența legii penale, în special art.168 Cod penal- munca forțată, *adică obținerea muncii de la o persoană împotriva voinței ei, prin constrângere și înșelăciune, dacă această acțiune nu întrunește elementele traficului de ființe umane sau ale traficului de copii săvârșită asupra mai multor persoane.*

În continuare, Colegiul evidențiază, că latura obiectivă a infracțiunii de muncă forțată constă în fapta prejudiciabilă exprimată în acțiune sau inacțiune. Aceasta se prezintă sub următoarele două modalități normative cu caracter alternativ: obținerea muncii de la o persoană împotriva voinței ei: 1) *prin constrângere și* 2) *prin înșelăciune*“. În prezența ambelor modalități, făptuitorul obține munca de la victimă împotriva voinței acesteia. Cu alte cuvinte, făptuitorul determină victima să îndeplinească o muncă, pe care aceasta nu ar fi îndeplinit-o din proprie voință. În alt context, cele două modalități normative ale faptei prejudiciabile prevăzute la art.168 Cod penal, se deosebesc prin metoda de obținere a muncii de la o persoană împotriva voinței ei: 1) constrângere; 2) înșelăciune. Cât privește metoda de înșelăciune, se are în vedere dezinformarea conștientă a victimei, care constă în prezentarea vădit falsă a realității (înșelăciunea activă) sau în trecerea sub tăcere a realității, când sunt ascunse faptele și circumstanțele care trebuiau comunicate victimei (înșelăciunea pasivă). Metoda de constrângere presupune o asemenea influențare asupra victimei, încât aceasta să fie lipsită de posibilitatea de a-și dirija acțiunile. La concret, prin constrângere” trebuie de înțeles: constrângerea fizică, sau psihică (aplicarea

violentei și amenințarea cu aplicarea violentei, amenințarea cu divulgarea unor informații compromițătoare, ect.)

La, caz, Colegiul penal lărgit statuează că, instanța de apel a descris o fapta infracțională considerată ca fiind dovedită, sumar și neclar, motivând vinovăția prin argumente contradictorii cu circumstanțele reținute în fapta constatată.

Din materialele speței rezultă, că prima instanță concluzionând despre existența în acțiunile inculpatului a indicilor infracțiunii prevăzute de art.168 alin.(2) lit.a) Cod penal, nu a constatat prin ce acțiuni s-a manifestat aplicarea violentei fizice și psihice asupra părților vătămate, astfel, fapta pentru care a fost condamnat inculpatul fiind una generală, ceia ce contravine prevederilor art.51-52 Cod procedură penală, care prevăd, că temeiul real al răspunderii penale îl constituie fapta prejudiciabilă săvârșită, iar componența infracțiunii, stipulată în legea penală, reprezintă temeiul juridic al răspunderii penale. Se consideră componentă a infracțiunii totalitatea semnelor obiective și subiective, stabilite de legea penală, ce califică o faptă prejudiciabilă drept infracțiune concretă. Componența infracțiunii reprezintă baza juridică pentru calificarea infracțiunii potrivit unui articol concret din prezentul cod.

În această ordine de idei, instanța de recurs constată că, prima instanță în sentință a pus la baza soluției de condamnare a lui Clincu Gheorghe declarațiile părților vătămate și a martorilor, fără a efectua o analiză a acestora, cu aprecierea fiecărei probe în parte, cu expunerea asupra admisibilității sau inadmisibilității probei, ignorând totalmente probele administrate la caz, precum și în instanța de apel.

Mai mult ca atât, se reține că, potrivit procesului verbal de audiere a acestora nici unul nu declară că au fost agresați sau amenințați de către Clincu Gheorghe, la fel ca și din declarațiile date de către aceștia la urmărirea penală nu rezultă că de către inculpat a fost aplicată violența fizică sau psihică în privința părților vătămate, și în ce constă aceasta.

Instanța de apel, la adoptarea soluției sale, respingând argumentul apărării precum că lipsesc probe în confirmarea vinovăției inculpatului, comite aceiași eroare ca și prima instanță. Or, menținând soluția primei instanțe consideră dovedită vina inculpatului Clincu Gheorghe prin declarațiile părților vătămate Druță Nicolae, Ciobanu Ioana, Ciobanu Ion, martorilor Popovici Gheorghe, Prascurov Iacob, Salcuțan Vasile, Salinschi Afanasie; procesul verbal de confruntare dintre bănuitul Clincu Gheorghe și partea vătămată Druță Nicolae declarațiile cărora au fost denaturate, fără a fi apreciate conform art.101 Cod procedură penală, lipsind răspunsul la argumentele inculpatului precum, că martorii, în special primarul Prascurov Iacob, și părțile vătămate de fapt î-l dezvinovătesc pe inculpat.

În decizia contestată, instanța de apel a reținut că, *”din probele cercetate în ședința de judecată rezultă cu certitudine că, Clincu Gheorghe Xxxxx, prin înșelăciune a obținut de la părțile vătămate, Druță Nicolae, Ciobanu Ioana și Ciobanu Ion muncă împotriva voinței lor, fapt confirmat în ședința de judecată prin declarațiile părților vătămate, care au menționat că inculpatul le-a promis că le va*

achita lunar salariul convenit la angajare, după care a refuzat achitarea salariului invocând faptul că, le va ajuta să repare acoperișul casei lor care era în stare avariata, ori chiar le va cumpăra o altă casă. De asemenea din declarațiile părților vătămate rezultă că acestea la indicația inculpatului mai efectuau la stâna și alte munci, de care nu se angajase să le facă, și pentru care nu erau remunerați, ” în final menține sentința cu constatarea faptei de muncă forțată, prin constrângere (aplicarea violenței fizice și psihice) și înșelăciune.

La fel, în decizia contestată nu se regăsește răspuns întemeiat la argumentul principal și versiunea apărării, precum, că:

- prezenta cauză penală a fost fabricată, pornită cu implicarea colaboratorului de poliție Lipcan Andrei, cu care inculpatul era în relații ostile, considerând că acest comportament al polițistului Lipcan Andrei este o răzbunare directă a acestuia față de inculpat motivată printr-un conflict din 2012 când Lipcan Andrei în calitate de polițist a ridicat o motocicletă de la fiul inculpatului Clineu Spiridon de marca Kawasaki de o valoare de 10.000 euro și care în circumstanțe ne-cunoscute până azi „a dispărut”, familiei Clineu fiindu-i pricinuită o pagubă materială considerabilă. Clineu Gheorghe în 2012 a formulat o plângere contra acțiunilor lui Lipcan Andrei de a fi atras la răspundere pentru exces de putere și pagube materiale, examinarea căreia până la moment nu este finalizată;

- ofițerul de urmărire penală Lipcan Andrei, a impus părțile vătămate să semneze plângerea, a consemnat declarațiile acestora, iar actele întocmite de către acesta fiind lovite de nulitate din motivul cointeresării acestuia în învinuirea inculpatului, argumente din apel, enunțate în pct.2.1 din prezenta decizie.

Astfel, versiunea apărării a rămas fără apreciere, cum au rămas fără apreciere și actele scrise din cauza penală, întocmite pînă la pornirea procesului penal de către Inspectorul principal al OI al SII al IP Călărași Lipcean Andrei, în special:

-procesul-verbal de constatare a infracțiunii din 11.07.2017, înștiințarea despre comiterea infracțiunii, plângerea primită din numele lui Druță Ion, procesul-verbal de audiere a victimei Druță Ion din 06.07.2017 (pe caz contravențional) și a martorilor (f.d.17 -28 v.1).

La fel se reține, că atât prima instanță, cât și instanța de apel au pus la baza condamnării inculpatului și nota informativă întocmită de psihologul Rodica Moraru-Chilimar despre beneficiarii Druță Nicolae, Ciobanu Ioana, Ciobanu Ioana (f.d.81-82 v.1), înscris, care nu conține date despre persoana care l-a întocmit, pentru verificarea autenticității acestuia, act, care nu a fost apreciat de către instanțele de fond, conform prevederilor art.93-96,101 Cod procedură penală.

Colegiul penal lărgit conchide că, instanța de apel și-a argumentat soluția de menținere a sentinței, printr-o motivare superficială și incompletă, fără a da răspuns la toate argumentele importante ale apărării din apel, or, urma să dezvăluie concluziile care au dus la această soluție, să răspundă la criticile din apel, concomitent cu examinarea și motivarea respingerii argumentelor apărării, să dezbată și să indice care anume probe arată incontestabil la vinovăția inculpatului, ceea ce a fost omis de către instanța de apel.

La caz, Colegiul lărgit menționează că, conform jurisprudenței CtEDO, instanțele de judecată sânt obligate să demonstreze circumstanțele ce țin de vinovăția inculpatului cu adoptarea unor soluții motivate, or, lipsa acestora atestă o încălcare a dreptului la un proces echitabil, astfel, CtEDO a reiterat în acest sens că ”(...) în cazul în care instanțele judecătorești naționale se abțin de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a cunoaște dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera ca o încălcare a dreptului la un proces echitabil.” (cauza Hiro Balani c. Spaniei, Ruis Toriho c. Spaniei, Popov nr. 2 c. Moldovei, Albina c. României etc).

În acest sens, Colegiul penal reiterează, că obligația instanței de a-și motiva hotărârea face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil. Or, potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (Suominen c. Finlandei (2003) §37, Kuznetsov și alții c. Rusiei (2007) §85).

De asemenea, în hotărârea CtEDO în cauza Helle împotriva Finlandei, 19 decembrie 1997, pct.60, se reține că noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă care nu și-a motivat decizia, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară fie prin alt mod, să fi examinat totuși în mod real chestiunile esențiale supuse atenției sale.

În baza celor expuse, Colegiul penal lărgit statuează că instanța de apel la adoptarea soluției în cauză, a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței, nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, confirmându-se în prezenta cauză temeiul de recurs prevăzut de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, în baza căruia decizia instanței de apel urmează a fi casată cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel.

Astfel, la rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de dispozițiile art.436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual penale – asupra tuturor motivelor indicate în apelul declarat și în măsura competenței sale asupra motivelor din recursul ordinar declarat, să cerceteze și să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, să – și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, în dependență de circumstanțele constatate, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu și de practica relevantă a CtEDO, în cadrul unui proces de judecată contradictoriu, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Filip Igor în numele inculpatului Clineu Gheorghe, casează total decizia Colegiului penal al Curții de

Apel Chişinău din 02 februarie 2022 privind-l pe *Clinu Gheorghe Xxxxx* cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeaşi instanţă de apel, în alt complet de judecată.

Clinu Gheorghe Xxxxx, urmează a fi eliberat din instituţia penitenciară, dacă în privinţa acestuia nu este aplicată măsura preventivă sub formă de arest sau nu execută pedeapsa închisorii în baza altor hotărâri judecătoreşti.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Decizia motivată pronunţată integral la **15 iulie 2022**.

Preşedinte

Timofti Vladimir

Judecătorii

Cobzac Elena

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Plămădeală Ghenadie